

Plenum

Fredag 26.2.2021 kl. 13.02—13.37

5. Lagmotion med förslag till lag om ändring av 18 § i miljöskyddslagen

Lagmotion LM 61/2020 rd Sari Sarkomaa saml m.fl.

Remissdebatt

Förste vice talman Tarja Filatov: Ärende 5 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till miljöutskottet. — Ledamot Sarkomaa.

Debatt

13.19 **Sari Sarkomaa kok** (esittelypuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Itämeri ja vesistöjäimme on suojeltava vuodenajasta riippumatta, myös runsaslumisina talvina. Itämeri on edelleen, mittavista suojeluponnistuksista huolimatta, saastuneimpia merialueita. Korona ei ole muuttanut sitä, että meidän täytyy yhdessä huolehtia ympäristöstä. Korona on vähän verrattavissa niihin jätteisiin, vaarallisiin aineisiin, joita me ikävä kyllä edelleen laitamme rakkaaseen Itämereen. Meri ei tunne rajoja, niin kuin ei koronakaan, ja on tärkeää, että me yhdessä teemme yli puoluerajojen ne toimet, että pystymme suojelemaan Itämerta, ja samalla suojelemme luontoa ja ihmisiä.

Arvoisa puhemies! Lumen kaataminen mereen aiheuttaa vahinkoa luonnolle ja ihmisille. Mereen lumen mukana kaadetut jätteet, roskat ja ainesosat kulkeutuvat merivirtojen mukana laajalle. Mereen joutunut jäte, kuten mikromuovi ja raskasmetallit, ei häviä merestä ehkä koskaan.

Tässä käsittelyssä olevassa lakialoitteessa esitän, että ympäristön kannalta täysin kestävä ja kestäväntöön liittyen lumen kaataminen mereen ja muihin vesistöihin kielletäisiin ympäristönsuojelulain 18 §:ää muuttamalla. Kyseisen pykälän 2 momentissa oleva kiello koskee muuta kuin vähäisen lumen kaatamista mereen. Ruoppausmassan sijoittamisesta vesialueelle säädetään siis vesilaissa. Nykyisessä lainsäädännössä lumen kaataminen mereen on tarkoitettuna jätteen tai muun aineen mereen kaatamista koskevan kiellon ulkopuolella, eli sitä ei ole kielletty. Aloitteessani esitän tämän poikkeuksen kääntämistä ikään kuin päinvastaiseksi siten, että myös lumen kaataminen mereen tulee kiellettyksi.

Sen totean tässä, että lakialoitteessa esitetään, että vähäinen lumen kaataminen mereen jäisi tämän esittämäni kiellon ulkopuolelle. Eli rajauksella mahdollistetaan jatkossakin esimerkiksi yksityishenkilön omalla tai vapaa-ajan asunnolla lumikolan tai muun vastaavan avulla tapahtuva puhtaan lumen kaataminen mereen.

Ihan muutama sana kotikaupungistani Helsingistä. Likaisen lumen kaataminen mereen on ollut Helsingin häpeätahra. — Täällä salissa ei ole nyt montaa, toivottavasti työhuoneissa ollaan kuulolla. — Maakaatopaikkojen löytyminen on hyvin hankalaa Helsingissä, sen ymmärrän, olenhan pitkäaikainen Helsingin kaupunginvaltuutettu. Mutta se ei ole mieles-

Punkt i protokollet PR 16/2021 rd

täni kestävä perustelu sille, että edelleen likaamme kotivesiä, merenrantoja. Haluan sanoa tässä sen, jos tästä keskustelua tulee, että Helsingin kaupunginvaltuusto on kyllä linjannut jo, että lunta ei mereen saisi kaataa, mutta kestävä ratkaisua ei vielä Helsingissä ole löytynyt. Siksi aloitteellani haluan tätä kirittää.

Sen sanon, että meillä on enää yksi paikka, jossa tuota lunta mereen kaadetaan, mutta se yksi on mielestäni liikaa. Helsingin ympäristökeskuksen asiantuntijat ovat todenneet, että lumi pitäisi kaataa maa-alueelle, mutta ympäristöviranomaiset voivat vain suositella, koska lainsäädäntö ei nykyisellään mahdollista sitä, että tuo lumenkaato kiellettäisiin.

Sen haluan myöskin sanoa, että aktiivisesti olen toiminut ja ollaan toimittu sen eteen, että löydetäisiin kestävä vaihtoehto. Olen vauhdittanut ympäristöministeriötä toimimaan sen eteen, että tähän löydetäisiin valtakunnallinen ratkaisu ja kiellettäisiin likaisen lumen kaataminen mereen. No, tästähän ympäristöministeri otti kopin ja teki selvityksen. Harmillisesti selvitys viipyi, ja se valmistui vasta viime lokakuussa. Siinä todettiin, että koska ongelma koskee vain Helsinkiä, toimiin ei ryhdytä. Muut selvityksessä tarkastellut kunnat ovat kieltäneet jo lumen ajamisen mereen eli Espoo, Turku ja Oulu. Ja kun itse seuraan paljon pohjoismaista politiikkaa, niin tiedän, että Ruotsissa Naturvårdsverket on kieltänyt lumen kaatamisen mereen ja järviin. Samoin on tehty Oslossa ja Kööpenhaminassa. Ja miksi se on tehty? Sen takia, että lumen mukana kulkeutuu paljon haitta-aineita, monia vaarallisia aineita ja roskia meidän vesistöihin, maailman vesistöihin.

Ympäristöministeriö esitti selvityksessään, että valtakunnallista lainsäädäntöä ei säädetä vaan on käytettävä paikallisia keinoja. Keinot olivat sellaisia kuin että lumen vastaanotopaikka pitäisi muuttaa ympäristöluvanvaraiseksi ja pitäisi asettaa seurantavelvoitteet katsomaan ja hallitsemaan tuota aiheutunutta roskaantumisongelmaa. En pidä itse niitä riittävinä ja pidän valitettavana, että ne eivät ole myöskään edenneet. Ely-keskus on pitkän aikaa valmistellut lausuntoa siitä, tarvitaanko Helsingin lumenkaatopaikoille ympäristölupahakemusta. Työ on ollut käynnissä useamman vuoden, eikä sitä ole saatu valmiiksi. Lienevätkö syynä olleet sitten lumettomat talvet, että asia on laitettu syrjään? Mielestäni asiassa pitäisi edetä, ja siksi olen tehnyt jo kauan aikaa sitten tämän lakialoitteen, mutta koronan takia sen esittely on viivästynyt, ja pidän hyvänä sitä, että olemme sen saaneet nyt todellakin tänne saliin.

Arvoisa puhemies! Mielestäni tässä asiassa pitää edetä. Olen aivan varma, että myös pääkaupungissa löydetään kestävät keinot huolehtia siitä, että lunta ei tarvitse ajaa mereen. Olen havainnut, että Helsingissä on tässä myös innovaatiokilpailu, jotta tähän löydetään ratkaisut. Se ei ole tietenkään eduskunnan asia, mutta mielestäni eduskunnan asia on se, että me saisimme säädettyä tämän lain, joka todellakin ympäristönsuojelulain pykälän mukaan kieltäisi sen, että yhdessäkään kaupungissa tai kunnassa enää saisi Suomessa ajaa likaista lunta mereen.

Arvoisa puhemies! Tämä lakialoitteeni todellakin on osa niitä toimia, joita mielestäni tällä eduskuntakaudella täytyy tehdä sen eteen, että me suojelemme kansallisomaisuuttamme, puhtaita vesiä ja äärimmäisen herkkää Itämeren, joka on todellakin kotimeremme. Sen puhtaus on sidoksissa meidän kaikkien suomalaisten hyvinvointiin, meidän talouteen, matkailuun, moneen muuhun asiaan, ja esitän, että eduskunta käsittelisi tämän lakiesityksen. Ja toivon todella, että se tulisi hyväksytyksi tällä eduskuntakaudella.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kinnunen.

Punkt i protokollet PR 16/2021 rd

13.26 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Sarkomaalle tästä lakialoitteesta, jossa muu kuin vähäinen lumen kaataminen mereen kielletäisiin. Tämä aihe on ollut monessa kohden esillä, ja on hyvä, että asiasta keskustellaan.

Lumen sijoittaminen mereen nousee keskusteluihin jokaisena lumisena talvena. Toiminnan ympäristökuormitus on kiistaton. Ympäristöministeriön vastikään julkaistun selvityksen mukaan suurimman haitan muodostavat mereen kulkeutuvat roskat sekä mikromuovit — näin todetaan myös lakialoitteessa. Itämerta ja sen ekosysteemiä on suojeltava yhdessä. Kuka meistä haluaisi, että vesistöömme kulkeutuu vuosittain yhden kaatopaikan kautta useita tuhansia kiloja roskaa ja arviolta yli 50 miljoonaa mikromuovipartikkelia?

Nostamalla epäkohdan esille voimme muuttaa asiaa, ja se on jo muuttunutkin. Olen ylpeä siitä, että Oulu on jo kiellon tehnyt. Helsingissä on yksi mereen päätyvä lumenkaatopaikka. Ympäristöministeriön selvityksen mukaan ympäristönsuojelumääräykset ja jätelain roskaamiskielto mahdollistavat tarvittaessa puuttumisen lumen mereen sijoittamiseen. Kiitos edustaja Sarkomaalle, että ehdotuksellanne olette kirittänyt ja kiritätte Helsingin kaupunkia Itämeren suojelemiseksi.

Helsingin kaupunki on onneksi halukas parantamaan tilannetta. Se on toteuttanut innovaatiokilpailun, jossa pyritään keksimään ratkaisuja käsillä olevan ongelmaan. Ympäristöhaittoja vähennetään esimerkiksi verhopuomiratkaisun avulla, joka estää roskien, muovien ja epäpuhtauksien leviämistä mereen. Yhtenä kokeilukohteena on myös kaukolämmöllä toimiva lumensulatuskontti.

Kiitos edustaja Sarkomaalle tämän ympäristökeskustelun herättelemisestä ja hyvästä ehdotuksesta.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt meillä on sellainen tilanne, että suurella valiokunnalla ei ole kokousta, elikkä mikäli edustaja Sarkomaan puheenvuoron jälkeen ei tule enää lisäpuheenvuoroja, niin tähän asti mennään tässä istunnossa, mutta sen jälkeen en enää myönnä puheenvuoroja vaan keskeytän asian käsittelyn, mikäli niitä tulee. — Seuraavaksi edustaja Kivisaari.

13.29 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Minusta tämän aloitteen perusteet ja perustelut ovat varsin osuvat.

On totta, että lumen kaataminen mereen aiheuttaa vahinkoa, kun sen mukana mereen päätyy paljon haitallisia aineita ja roskia, muun muassa muovia ja rakennusjätettä. Mereen kaadetussa lumessa on myöskin asfalttia, tiemerkintämassoja, maalin jäämiä sekä rengaspölyjätettä. Kuten tiedämme, esimerkiksi pääkaupunkiseudulla lumeen sekoittuu melkoinen kasa luonnolle ja ihmisille haitallisia aineita. Lumen seassa on niin nokea, nastarenkaiden kivipölyä, autonrenkaista irtoavia nastoja, mikromuovia kuin autojen pakokaasujen hiukkasia — ja totta kai myös kadulle heitettyä roskaa, eläinten jätöksiä, tupakantumppeja ja niin edelleen. Tämä on ongelma, josta ei voi vaieta.

Itämerta ja vesistöjämme on suojeltava. Maankaatopaikkojen löytäminen on tietysti haastavaa esimerkiksi täällä Helsingissä, mutta se ei ole kyllä kestävä perustelu liata vesiamme ja rantojamme, enemmänkin se on tahtokysymys.

Näillä perusteilla pidän tämän lakialoitteen tuomaa huolta hyvinkin perusteltuna, ja kiitän edustaja Sarkomaata tästä esityksestä. Myöskään, kuten lakialoitteen henki on, tämä ei kuitenkaan koskisi yksityishenkilön pihalumia — siis lumia, joita vaikka kolataan omilta tonteilta pois — ja minusta sekin on hyvä asia.

Punkt i protokollet PR 16/2021 rd

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

13.31 **Antti Kurvinen kesk:** Rouva puhemies! Edustaja Sari Sarkomaa ja kaksi muuta kansanedustajaa ovat tehneet oikein mainion lakialoitteen. Tämä lumen kippaaminen talvella, mitä ilmeisesti tapahtuu näkyvimmin tai tunnetuimmin Helsingissä — en ole ihan varma, tekevätkö sitä jotkut muutkin kunnat — on kyllä sellainen laajempi häpeäpilkku Suomessa. Sanoisin näin, että tämä on jopa sellainen asia, joka on saanut jotkut suomalaiset vastustamaan järkeviä toimia ilmastomuutoksen vastustamisessa, järkevää ympäristöpolitiikkaa ja muuta ympäristön- ja luonnonsuojelua. Tavallisen suomalaisen maalais- ja kaupunkilaisjärkeen ei mene, että kun me pyrimme entisestään parantamaan meidän nyt kovia ympäristö- ja luontokriteerejämme ja olemme kärjessä kaikissa ilmastotoimissa, niin tällaista pöllöyttä vain tapahtuu vuodesta toiseen Suomessa.

Tämä on semmoinen laajempi kysymys, jolle pitäisi kyllä asioita tehdä, ja toivon todella, että tämä asia nyt loppuu ja hoituu, joko tällä edustaja Sarkomaa hyvällä aloitteella tai sitten ehkäpä riuskemmin ja ripeämmin hallituksen esityksellä, niin kuin me tietysti tiedämme kaikki, tämän aloitteen arvoa yhtään alentamatta, että parhaitenhan nämä hoituvat hallituksen esityksellä. Ja toivon, että tästä eduskuntasalista nyt terveiset menevät sinne ympäristöministeriöön ja koko maan hallitukselle, että tämä asia pitää hoitaa.

Tietysti, puhemies, tällaisena eteläpohjalaisena maalaispoikana hieman ihmetyttää se, että Helsingin kaupunginvaltuusto ei tälle asialle mitään saa aikaiseksi. Meillä on meri sen verran kaukana Kauhavalla, että emme pysty lunta siellä kippaamaan, mutta voin sanoa valtuuston varapuheenjohtajana, että kyllä me löytäisimme sellaiset keinot toimeenpanna asioita meidän alaisillemme viranhaltijoille ja toimijoille, että näin ei tapahtuisi. No, Helsinki on iso ja oma tapauksensa, mutta toivottavasti huhtikuun kuntavaaleissa sitten kuukauden päästä myös helsinkiläiset ottavat tähän kantaa. Keskusta valtakunnan tasolla sekä keskustan Helsingin piiri vastustaa — meidän ehdokkaamme vastustavat — tätä järjetöntä toimintaa, että lunta työnnetään sinne mereen. Muun muassa keskustan varapuheenjohtaja Petri Honkonen teki tästä jo puolitoista vuotta sitten kirjallisen kysymyksen, millä tämä saadaan loppumaan, ja toivottavasti kaupunginvaltuusto vähän terävöityy viime vuosista myös täällä Helsingissä.

Arvoisa puhemies! Kun käsittelyssä on kansanedustajien lakialoite, haluan ottaa yhden periaatteellisen asian tähän loppuun esille: Omasta mielestäni meillä tässä talossa — eduskunnassa, jossa minulla on ollut kunnia edustaa Vaasan vaalipiiriä kohta kuusi vuotta — on ylikorostunut kansalaisaloitteitten käsittely ja meillä alikorostuvat loistavat kansanedustajien tekemät lakialoitteen. Luin tämän lakialoitteen nopeasti läpi: erittäin hyvin laadittu, erittäin hyvät perustelut, erittäin hyvin mainittu nämä pienet lumenkaadot sun muut. Sitten meillä on semmoisia kansalaisaloitteita, jotka on tehty todella sutaisemalla. Ne ovat saaneet 50 000 nettipankkiallekirjoitusta, ja sitten ne käsitellään täällä niin, että on kaikki kärkiasiantuntijat. Tosiasiahan on, arvoisa puhemies, niin kuin me kaikki tiedämme, että valtiokuntaoppaiden ja eduskunnan herrasmiessääntöjen pohjalta tämä aloitehan jää lepäämään ja todennäköisesti lepää vaalikauden loppuun asti. Jotenkin meidän tätä järjestelmää pitäisi kehittää niin, että kansanedustajien lakialoitteet saisivat syvällisemmän käsittelyn. Me olemme kuitenkin kaikki tulleet tänne kymmenientuhansien suomalaisten tuella. [Puhemies: Edustaja, 3 minuuttia on mennyt!] — Olen, puhemies, lopettamassa tämän puheenvuoron ja istumassa alas.

Punkt i protokollet PR 16/2021 rd

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkomaa.

13.34 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa rouva puhemies! Itämeren suojelelu on yhteinen asiamme. Hyvin usein ajatellaan, että tähän on niin pieni asia, että emme tee tätä, mutta pienistä pisaroista, pienistä puroista tulee suuri virta ja lopulta meri.

Vesien suojelelu on aika uusi asia. Vielä 70-luvulla monet ajattelivat, että veteen voi laittaa mitä tahansa. Se oli kuin kaatopaikka. Vesien suojelelu on edennyt ripeästi, mutta ei riittävän ripeästi. En itse ole Helsingin kaupunginvaltuutettu, olen helsinkiläisten kansanedustaja, ja sanon, että Helsingin kaupunginvaltuusto on tehnyt päätöksen, että tästä lumen kaadosta pitää luopua, mutta Helsingin ympäristöjohtaja on kertonut, että kaupungilla ei ole löytynyt mahdollisuuksia luopua kaatamisesta, koska siellä katsotaan kokonaisuus: ollaan katsottu, että jos rekat ajavat, niin siitä tulee ilmastoon enemmän päästöjä, ja ei ole löydetty kestävä tapaa. Tätä pidän hyvänä, että katsotaan kokonaisuutta, mutta en ymmärrä sitä, etteikö keinoa olisi löytynyt. On innovaatiokilpailu, ja toivon, että tässä edetään. Tein siksi lakialoitteen, että kiritän Helsinkiä, mutta myös sen takia, niin kuin täällä edustaja Kurvinen sanoi, että kun tätä ei ole kielletty, on mahdollista, että likaista lunta ajetaan mereen jossain päin Suomea. Siitä pitää nyt todellakin päästä. On löydettävä kestävät ratkaisut, liikenteen on sujuttava Helsingissä, ja kun on paljon lunta, lumet on saatava kaduilta ja katujen on oltava turvallisia, mutta se on tehtävä ympäristöystävällisesti.

Arvoisa puhemies! Pidän erittäin hyvänä sitä, että täällä keskustan ryhmä kertoi, että tuette tätä ja on mahdollista, että hallitus toisi lakiesityksen — sehän olisi aivan erinomaista. Pidän myöskin tärkeänä sitä, että kansanedustajien lakialoitteet saisivat niille kuuluvan huomion ja käsittelyn. Siksi me tänne olemme tulleet, olemme oppositiossa tai hallituksessa, että voimme näitä asioita viedä eteenpäin. Siksi kiitän puhemiestä siitä, että saimme vielä käyttää nämä puheenvuorot, ja totean sen, että jos ryhdytte tekemään lakiesityksiä, niin kyllä miettin sakotusta tupakantumppien tumppaamisesta. Ne ovat maailman yleisin roska: biljoonia tupakantumppeja, Suomessa 3,5 miljardia. Ne menevät mereen, ne ovat muovia, niissä on karsinogeeneja ja niissä on muovia, joka ei katoa ikinä, ja ne tupakantumpit päätyvät meidän lautasille, ravintoketjuun. Eli siinä olisi yksi toinen ympäristön suojelelu-, Itämeren suojelelualoite. — Kiitos.

Riksdagen avbröt debatten och behandlingen av ärendet.